

ICT de oplossing, maar wat is eigenlijk het probleem?

Een gevleugelde en prikkelende uitspraak van Paul Kirschner in zijn column [Kiss my ELO goodbye](#). Paul Kirschner is hoogleraar Onderwijstechnologie aan de Open Universiteit. Hij houdt zich bezig met onderzoek naar en ontwikkeling van computerondersteunde samenwerkende leeromgevingen en webgebaseerde kennisgemeenschappen.

In het voortgezet onderwijs wil het maar niet echt vlotten met ICT als ondersteuning bij het leren. In de bedrijfsvoering van menige school is het elektronische schooladministratiepakket een bron van frustraties. Hoe is het toch mogelijk dat dit in ons onderwijsland zo knullig gaat. Als we het onderwijs als bedrijf zien en de ouders als klant, dan kun je je niet voorstellen dat leerlingen omdat een docent ziek is, weer thuis zitten zonder dat de ouders dit via de pc gemeld krijgen. Hoezo bestaan er dan geen alternatieven (middels studiewijzers in een Elektronische leeromgeving=ELO) voor een zieke docent? Hoe is het toch mogelijk dat ouders niet op elk moment dat zij dat willen de studievorderingen van hun zoon of dochter op de pc kunnen inzien. Kunt u als docent thuis de cijfers invoeren of uw PTA?. Zijn er onderwijskundige doelen geformuleerd. Wie controleert dit? Onder het mom van vrije winkel nering rommelen we maar wat aan. Er zit geen (landelijke) regie op dit proces. Op mijn school worstelen we met de invoering van @VO de opvolger van schoolfact. De betrokken medewerkers moeten dit er even bij doen, want faciliteiten hebben we er eigenlijk niet voor (over!).

Ook bij de invoering van een elektronische leeromgeving rommelen we maar wat aan. Ook hier geen (landelijke) regie. Geen leerstoel elektronische didactiek om maar wat te noemen.

Afhankelijk van enkele goedwillende hobbyisten wordt er in de school gekozen voor een elektronische leeromgeving. Open source software is voor velen het sleutelwoord. Dat deze onderwijsvernieuwing gefaciliteerd moet worden in tijd, ruimte en voorzieningen is bijna als vloeken in de kerk. De tweede kamer wist het in oktober 2004 weer te presteren om alle voorstellen van de taakgroep vernieuwing basisvorming over te nemen behalve het geadviseerde 80 miljoen ter investering in onderwijsvernieuwing!

Maar wat is dan eigenlijk het probleem? Leren leerlingen anders dan 20 jaar geleden?

Wat mij betreft stel ik dat leerlingen anders zijn dan 20 jaar geleden. Leerlingen puberen eerder. Leerlingen hebben andere ervaringen, andere beelden opgeslagen dan hun leeftijdsgenoten van 20 jaar geleden. De wereld is veranderd.

Waarom zou je geen gebruik maken van de ICT-middelen waar onze leerling mee opgroeit.

Vooraf bij RT zie ik prachtige resultaten. Is het niet geweldig dat de leerling op elke plek, op elk moment dat het hem of haar uitkomt, kan beschikken over een eindeloze bron aan informatie? Worden leerlingen geleerd hoe ze hiermee om moeten gaan?

Kunnen docenten dat wel? Kunnen communiceren met klasgenoten, mentor of docent op elk moment, op elke plek, wanneer dat jou uitkomt! Voor de leerling is er geen enkele drempel. Een website bouwen en onderhouden, geen probleem.

Waarom voeren we dan portfolio's in die niet digitaal zijn? Beschikken onze docenten

wel over vaardigheden in het maken en onderhouden van een website?
Digitaal ingeleverde werkstukken hebben vaak een hogere kwaliteit. Als ik een praatje houd ondersteund door een PowerPoint presentatie, word ik gedwongen tot het aanbrengen van een heldere structuur.

Kortom waarom zouden we geen gebruik maken van ICT? Omdat het extra tijdsinvestering kost, omdat het een andere indeling van je gebouw vergt, omdat je de schoolorganisatie hierop moet aanpassen, omdat je de financiële middelen hiervoor niet hebt, of omdat het ontbreekt aan visie? Kortom doorhalen wat bij u van toepassing is.

Het probleem is echter dat de beleidsmakers geen referentiekader hebben anders dan hun eigen opleiding van vaak 20 jaar of langer geleden. Zij zijn er toch ook gekomen?

Bij de invoering van ICT in het middelbaar onderwijs doet 20% van de mensen zijn stinkende best. Echter ieder voor zich. Ook nu weer een enorme versnippering van kennis en energie. Is er (landelijke) regie? Minister Ritzen heeft het in 1999 even geprobeerd. Zijn alle projecten van ICT-voorhoede scholen geëvalueerd? Hoe gaat het met kennisnet? Het resultaat van al deze inspanning is dat de infrastructuur op de meeste scholen goed is, dat er goede initiatieven zijn, maar dat de essentiële vraag blijft knagen. "ICT is de oplossing, maar wat is eigenlijk het probleem?" Het probleem is dus eigenlijk dat bij de beleidsmakers, de bestuurders, de schoolleiders onvoldoende visie is ontwikkeld over hoe je dit onderwijsvernieuwingsproces in goede banen leidt. Daarnaast ontbreekt het kennelijk aan de "need for change". Beseffen we onvoldoende dat de communicatie in de breedte enorm is toegenomen en dat dit door Internet gekanaliseerd wordt.

Als het werken met een ELO voor de leerling saai is dan moeten we de inhoud aantrekkelijker maken of de manier van presenteren. Als je een ELO gebruikt, neemt de structuur van je lesgeven toe en bereik je meer flexibiliteit. Tips:

- Door het plaatsen van studiewijzers, diagnostische toetsen en antwoorden neemt de eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces van de leerling toe;
- Door een goed gebruik van het discussion board wordt het contact tussen leerling en docent verdiept;
- Door het plaatsen van een paar interessante links haalt u snel de aktualiteit in huis;
- Door gebruik te maken van dropbox kunnen kwalitatief betere producten worden ingeleverd zonder dat het je eigen e-mail inbox vervuult.

Zo kan ik doorgaan met het opnoemen van voordelen. Wees creatief en investeer tijd in onderwijsontwikkeling.

Ik pleit voor regie, krachtenbundeling, uitwisseling en standaarden. Op schoolniveau, op regionaal niveau en vooral op landelijk niveau. Overheid en landelijke organisaties moeten hierin voorop gaan. Waarom verheffen we Blackboard niet tot standaard, richten daar de scholing en het didactisch (onderzoek) gebruik op in? Af en toe relativeren en met de beide benen weer op de grond is goed, maar laten we vooral ook het enthousiasme vasthouden.

Reinder Vrieling
Januari 2005